



GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a este de 2 ori: Mercurul și Duminec'a, Fieca una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s'eu 40 doidioceri, or 3 galbini mon. sunatoria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s'eu mici inserate se ceru 8 cr. Taca timbrala e 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 87.

Brasiovu, 12 Nov. 31 Oct. 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Dela diet'a Transilvaniei.

Siedinti'a 108 din 1 Octob. (Continuare). Koronka intr'o ieremiada lunga se plange, ca ecsistinti'a politica a elementului magiaru in comitate atatu prin votulu maioritatii catu si cela alu minoritatii nu numai se periclitésa, ci se chiaru si nimicesce. E adeveru, dice, ca secuii cu ungurii sunt gemeni; inse ei in intielesulu politicu, martóre sunt legile de acum si cele trecute, politicesce sunt natiuni deosebite, si se pare, ca acésta se da acum uitarii, fiindu-ca in anulu trecutu inarticulà diet'a o natiune, ér' acum prin § acesta da a desarticula o natiune vechia, fiindu-ca proprietatea mare, aristocrati'a magiara nu e reprezentata dupa cuviintia in comitate, cu tóte ca ea e stalpu si trunchiulu pomului in floririi patriei. Votulu sasiloru la parere arata ceva favóre; inse din alta parte prin egal'a reprezentare a industriei si ei ne paralisasa. Precum nomadismulu are plecari la comunismu, asia are si dusri'a prebegirca s'a cosmopolitica, incatu in pericolu isi iea banisiorii si se eara unde i place; ér' proprietariulu de pamentu e legatu de mosia spre a o apera. Cu particip'a de reprezentare cata i o da § acesta, elementulu magiaru se condamna la sortea de elotu si de paria, inse spera, ca regimulu ei va apera. Mai esi inainte si cu domni'a magiariloru si cu drepturileru nationale de seculi, propunendu, cá se se imparitia representanti'a tierii egalu intre cele patru natiuni, mai pretendiendu pentru scaunulu Odorheiu, Muresiu, 3 scaune, orasiulu Clusiu, Osiorheiu inca cate unu altu deputatu. Trascau se aiba nou deputatu si celealalte localitati se 'si pastrese competinti'a dinainte de Martiu, adeca se aiba cate doi deputati pana si satulu Oláhfalu. Acum se incinge desbatere seriósá:

Popea respunde d. Koronka, ca incatu se atinge de natiunea romana, acést'a neci odata nu a contribuitu si nu va contribui, cá vre un'a dintre celealalte natiuni ale Transilvaniei si respective natiunea magiara, se se stérgea din chart'a popóreloru; ca natiunea romana neci-odata nu a contribuitu si neci va contribui cá se se sape gróp'a pentru natiunea magiara, cu atatu mai vertosu dloru, ca Romanulu crede proverbiului: „Cine sapa grópa altuia, cade singuru intrens'a.“ —

Déca a placutu dlui antevorbitoriu a mentiuná, ca ungurii in numeru insemnatu au peritu prin resbóie, si prin acést'a s'au desiertatu cetatile si satele, apoi se i placa a sci si aceea, ca romanii, carii sunt cei mai numerosi si cei mai vechi in tiér'a acést'a, probabilu ca au peritu intr'unu numeru si mai insemnatu, si int'unu numeru mai mare voru fi lasatu orasie si sate desierte. — Trece la § 10 si dice:

„Dupa cum vedemu dloru din alinea antania a acestui §, comitetulu dietale 'si-a luat de puncte de plecare la formarea cercureloru electorali drepturele politice esercitate mai inainte, numerulu locuitoriloru si alte privintie de teritoria si de economia de statu. — Procedur'a acést'a a comitetului dietale se vede a fi basata pre constitutiunea cea vechia in legatura cu schaimbarile afundu taiatoria; se vede, ca comitetulu dietale a voitu se combineze trecutulu cu presentele..

inse fora a oserba asemenea consecintia . . si in privinti'a celor'alalte puncte de plecare ale sale, de órace vedemu, ca la lit. A. unde insirá orasiale si opidele, se aducu tóte inainte, cari au avutu mai de multu dreptu de a tramite deputati proprii la dieta, asia incatu nu se lasa neci o cetate si neci unu opidu a fora, precandu de alta parte din celealalte orasie si opide, cari inca au tóte cerintiele de a poté fi reprezentate in diet'a tierii prin deputati proprii, — si inca in mesura mai mare cu multu, din acestea dicu nu s'au primitu, de catu numai unulu, ad. Resinariulu! — Astufeliu de orasie si opide, cari au tóte recerintiele de a poté fi reprezentate in dieta prin deputati proprii aru fi mai multe, — dar' anumitu ar' fi se se socotésca dupa parerea mea si opidulu (s'eu comun'a?) Satulungu din Secelu lunga Brasiovu, ar' fi se se socotésca Seliscea de lunga Sabiiu, ar' fi si Dobr'a din comitatulu Hunedórei sel. —

In catu pentru Satulungu, comun'a acést'a numera 9—10 mii de locuitori, unu numeru dloru, eare precumpanesce pre departe numerulu locuitoriloru toturora opideloru, cari au dreptu a fi reprezentate prin unu deputatu propriu in diet'a tierii, — luata singuratece. Ma Satulungu precumpanesce inca si numerulu locuitoriloru cetatiloru acelor'a, cari au dreptu de a tramite cate doi deputati in dieta, a fora de cetatile capitale Sabiiulu, Clusiuulu si Brasiovulu! — Mai incolo comun'a Satulungu pórtá o economia de vite fórte insemnata. Locuitorii din Satulungu tienu turme fórte numeroése de vite, sute de mii oi, cai, vaci etc. — Cine nu a auditu, ca locuitorii din Satulungu, si preste totu din Sacele, pascu campurele cele intinse ale Romaniei, Besarabiei, Bulgariei pana la muntele Balcanu si marea négra cu turmele loru cele numeroése? Ér' pre de alta parte produsele viteloru loru le petrecu in partea cea mai mare a-ci in tiéra, le petrecu in Brasiovu si tiér'a Barsei, care regiuni nu sciu ce aru face in privinti'a acést'a, déca nu ar' fi Secelenii cu turmele loru cele numeroése. — Locuitorii din Satulungu pórtá si unu negociu insemnatu cu Principatele Romane, lan'a secelenésca, sute de mii maji, se tramite la Pest'a, Viena — si mai departe! Ergeliile loru de cai se ducu pana prin tiér'a unгурésca si Banatu spre vendiare; — comun'a Satulungu platesce o contributiune fórte insemnata, — nu-mi aducu bine amente de sum'a totala, dara sciu positivu, ca sunt locuitori in Satulungu, carii se potu asemena in privinti'a contributiunei proprietariloru celoru mai mari de pamentu, sunt adeca locuitorii in Satulungu, cari platescu o contributiune anuale de 5—600 fl. — Eu credu, ca acést'a este destulu spre a convinge pre fiecare despre sum'a contributiunei cea imposanta, cate se radica pre totu anulu din satulu acést'a. Mai vine de, a se considerá si acea impregiurare, ca in privinti'a industriei inca sta bine comun'a Satulungu, mai cu séma se distinge iu manufacturi de lana, panzarii si altele; — in vecinatatea comunei Satulungu, in Cernatu se afla unu tergu de septemana; Satulungu are scól'a normale, si sub absolutismu s'a aflatu aici si resiedinti'a unei preture — si credu, ca si in venitoriu va fi resiedinti'a veri unui submunicipiu.

Aceste impregiurari luate la olalta credu, ca voru

convinge de ajunsu pre înaltă casa despre acea, ca comun'a Satulungu nu numai unu deputatu, dara in a-deveru cu privire la celelalte cetati si opide cu multu mai neînsemnate, inca si doi deputati proprii ar' poté se pretinda! —

Ce se tiene de opidulu Selisce, acest'a este mai aprópe de noi, si credu, ca fiacare dintre noi scie, cumca mai tóte acelea impregiurari, cari le-am amintitu pentru Satulungu, le aflamu într'o mesura ceva mai mica si la Selisce: si in comun'a acést'a numerulu locuitoriloru trece preste 5 $\frac{1}{2}$ mii de suflete; Selisce inca pórt'a o economia însemnata de vite in Principate vecine; pórt'a mai totu acelasi comerciul si are totu aceasi industria. Apoi Seliscea este unu punctu de comunicatiune, unu centru alu atatoru sate; are tergu de septemana si de trei ori pe anu tergu de tíera. — Seliscea de altumentrea este pusa din partea minoritatiei in sirulu opideloru, cari au se fia reprezentate prin unu deputatu in diet'a tieriei. —

In fine Dobr'a. Acestu opidu si înainte de 1848 a avut drepturi nobilitari, cari le a exercitatu si le exercitéza. A-ci inca cresce pre di ce merge comerciulu si industri'a; a ci este centrulu de comunicatiune între Banatu, Ungari'a si Ardélu; se tiene marturia odata in septemana, si unu tergu de tíera pre anu.

Pentru acea eu mi iau voia a propune, cá dieta se binevoliesca a primi si aceste 3 opide, ad. Satulungu, Seliscea si Dobr'a in numerulu aceluor opide, cari sunt îndereptate a tramete cate unu reprezentante la diet'a tieriei. (Bravo!). Se prijiuesce. —

Puscariu: Dle presedinte! Candu am pertractatu legea acést'a ex thesi in rondulu trecut, s'a facutu unu amendementu, oá § 10 din proiectulu comitetului se se amane pana atunci, pana candu vomu vedé cá cum este treb'a cu impartirea tieriei. — Dupa-ce acuma impartirea tieriei n'a potutu se venia la stadiulu acelu, cá se potemu sperá inca in sesiunea acést'a decisiunea ei finale, trebuiramu se ne întórcemu eara acolo, unde am intreruptu. Acésta impregiurare me face se facu acea propunere, cá noi fora discusiune mai departe se primimu § 10 in stilulu acelu, care este cuprinsu in proiectulu regimului § 25 — si se nu facemu in trens'a neci o schimbare; se primimu § acést'a dimpreuna cu § 13 din operatulu comisiunei, precum si § 27 din regulamentulu despre impartirea dietei in optu sectiuni. Se nu facemu mai departe dloru neci o schimbare, pentru-ca desi vomu schimba séu vomu adauge ceva, totusi acést'a pucinu folosu va aduce tieriei! — E adevratu, ca sunt unele comune, care vis-à-vis cu cele ce sunt reprezentate, au mai multu dreptu cá se fia reprezentate in dieta, d. e. Satulungu, Selisce etc. — Soimu dloru, ca sunt mai multe petitiuni in privint'a acést'a, d. e. in Naseudu, Blasiu, Rodn'a etc. — si déca vomu mai bagá si orasjle acestea, atunci si din partea centrului se voru redicá asemenea amendamente, cari voru pretinde, cá se se bage Cinadea, Biertanulu (Birthalm), Codlea etc. — si asia nu vomu mai fini cu bagatelele! (Ilaritate, Bravo); s'a adusu înainte si din partea dlui Koronka, ca si dlui ar' voli se se mai bage multe si multe! desi cere, cá se se ié § la votisare apoi continua: Nu-mi remane alt'a, de catu a face unele reflexiuni dlui reg. Koronka, carele aduce unele, ce neci de catu nu i le potu iertá. —

Dlui dice, ca nu e reprezentata de ajunsu aristocrati'a, neci natiunea magiara si secuiésca in asemenea mesura, dupa cum este reprezentata natiunea germano-sasésca si natiunea romana.

Eu am onóre a respunde dlui reg. Koronka, ca, déca sasii au in diet'a Transilvaniei factu preste 40 si romanii preste 50 deputati, atunci, socotescu ca natiunea magiara si secuiésca, care are unu numeru de membrii dietali, ce trece preste 60, póte fi pre deplinu multiamita. — Au dóra vre dlui reg. Koronka, cá natiunea magiara se maioriseze pre celelalte natiunalitati? Eu socotescu, oa acést'a nu o vre neci natiunea magiara secuiéca — nu! pentru-ca acést'a ar' stricá ecnibriulu si fratietatea internationale a tieriei; acést'a ar' aduce dupa sene unu comunismu politicu. — Apoi insusi d. reg. Koronka, totudeaun'a, candu a ténutu cuventari mai lungi, a combatutu comunismulu; — apoi eu nu cunosc altu comunismu in tíera acést'a, de catu tendint'a de a trage la sene tóte drepturele. (Bravo!) Eu socotescu dloru, ca diet'a Transilvaniei neci-odata va suferi, cá o natiunalitate se maio-

riséze pre celelalte dóue natiunalitati! — A disu dlu reg. Koronka, ca aristocrati'a, nobilimea de prin comitate, nu e destulu reprezentata in dieta. — Acum întrebu eu pre dlu reg. Koronka, oa între cei 60 membrii alesi se chiamati de Mai. S'a au nu erá partea cea mai mare aristocrati'a? Pentru ca n'an venitu?! Dara se punemu, oa aristocrati'a si ar' pierde tóta popularitatea in tíera, in catu nu s'ar' alege la dieta neci unulu dintre aristocrati. — Atunci totusi mai remanu cei 40 regalisti de reserva, dintre cari, luandu numai $\frac{1}{3}$ parte pentru aristocrati'a, la casulu celu mai reu ar' fi destulu reprezentata. —

A disu dlu referinte alu minoritatiei, ca poterea statului sta in cetatieni. — Ast'a e adevratu, déca dlu Obert sub cetatieni întielege pre toti locuitorii liberi din tíera, ér' nu numai pre locuitorii din cetati. —

Dlu reg. Koronka a mai disu, ca noi am inarticulatu patru natiuni politice. — Asia este dloru! pentru-ca romanii, candu au intratu antaiasi data in dieta, au intratu cu cugelulu acelu, cá drepturile unei séu altei natiuni se nu se strice, ci numai se se redice pre sene la valórea celor'alalte natiuni, — adeca se se redice la aceasi ecuigenitura. — Din acestu respectu natiunea romana nu a disu se se inarticuleze 3 natiunalitati, ci s'a inarticulatu pre sene cá a 4 natiune. Dara de a-ci se nu deduca nemenea consecint'a, oa natiunalitatiei romane si sasesci le compete numai cate $\frac{1}{4}$, ér' celei magiaro-secuiescu $\frac{1}{2}$ din folósele publice! nu, neci de oatu! d. e. déca in dieta ar' fi 100 membrii; 25 romani, 25 sasi — si ceialalti de natiunea magiara; atunci acést'a laolalta ar' maiorisá in dieta (bravo!). Asia dara la atari sperantie se nu ne întindemu dle reg. Koronka! — Noi ne vomu sili, déca va veni natiunea magiara si secuiésca in dieta, si se va vedé vatamata in drepturele sale, cá se le vinducamu; dara, cá se lásamu se ne mai suprematiseze cá pana la 1848, acést'a neci un'a data nu vomu concede! (Bravo!) — Inarticularea celor 4 natiuni si-a aflatu explicarea s'a in articolulu de lege privitoriu la egal'a îndereptatire a limbiloru in tíera, si fiendu in tíera nóstra trei popóra de trei limbi diferite, vedemu, ca acést'a e ecilibriulu politicu in tíera, unde natiunalitatile jóca o rola in tóte agendele publice, — mai cu séma in dieta. Asia dara, cum am disu, ecilibriulu politicu si internationale in tíera nóstra numai asia se póte susatiené, déca un'a dintre cele trei natiunalitati principali nu va maiorisá pre celelalte dóue.

Diu acestu punctu de vedere, nu potu parteni amendementulu dlui reg. Koronka, care merge într'acolo, cá numerulu deputatiloru de natiunalitatea magiara, carea relative luata este mai bene reprezentata, de catu celelalte dóue natiunalitati, cá numerulu acést'a, dicu, se se imultiésca mai tare. Acésta impregiurare me întaresce si mai tare in propunerea mea, cá se me téniu cu mani cu petióre de proiectulu regimului, pre care éراسي lu recomendu spre primire in case. — (Va urmá).

Publicatiune

de concursu pentru unu opu istoricu, care se va premiá cu 100 de galbeni imperatesci. (Continuare).

A cercetá prin ce fase a trecut poporul nostru dela cea mai însemnata epoca, dela descalecarea s'a in Daci'a sub Traianu, — cum a infloritu elu cá colonia italica, cum si prin ce a decadiutu elu, — cum a fostu elu adese pré aprópe de peritu, si — cum s'a renascutu elu ca natiune romana in orientu; cum a inceputu elu a se desvoltá si cultivá, si realisé ca atate — in contr'a tuturor celoru mai rafinate intrige si celoru mai ne-amice cercustari, — dloru, ce studiu póte fi mai formos si mai interesante pentru unu capu romanu ageru, pentru o anima romana zelosa, pentru unu condeiu romanu bine deprinsu! — si domnii mei, in tempulu de facia, in pusetiunea nóstra, in luptele nóstre spirituali, ce materia ar' poté fi mai demna de studiu, — ce studiu mai nutritoriu de sperantia, — ce sperantie mai incuragietóre de animele cele amice, si descuregiatórie de sufletele cele ne-amice!

O drama mai minunata, mai maréti'a, mai interesante, de catu sórtea natiunei romane, — asia credemu, ca n'a esitu din man'a creatorului. — O sórte mai grea, o esistintia mai amara, o proba mai lunga ca s romanului, abia se póte se mai fia fostu ursita cui-va; si — din tóte acestea romanulu a esitu invincatoriu.

Cine se 'ndoiesce, deschida istori'a, deschida-si ochii, caute impregiurulu seu si — se va convinge.

Ordele cele selbatece si barbare, cele ce mai multu oa diece seoli au trieratu crucisui si curmedisui tóte partile Da-

cielor, — ele au curmatu florea coloniilor italice, au cutrupitu cultur'a romana in orientulu Europei, au stinsu viét'a publica a poporului, au impilatu acestu popor nobilu si gloriosu — pana la pamentu, — dar' existenti'a lui si consciinti'a lui romana, caracterulu lui romanu nu l'au potutu nemici!

Grecismulu, slavismulu, magiarismulu si intru catu-va si germanismulu, au atacatu de adreptulu spiritulu poporului; cele d'antai, secli intregi iau calcatu limb'a in pitióre; iau desnatiionalisatu tierile si beseric'a si nobilimea, si intieliginti'a, si tóta viét'a publica, ma au inceputu a fauri planuri spre ai desnatiionalisá pana si vetrele si familiile; — dar' — tôte 'ndesiertu!

Intrig'a si netoleranti'a religiósá, proselitismulu muhamedanu, calvinii si iesuvitii — cu cele mai diavolesci mediulóce, cu torture cumplite si cu mii de amagele rafinate s'au opinitu ai surupá semiulu si spiritulu celu moralu, consciinti'a cea curata; — multa si mare stricatiune ia casionatu; — dar' — in fine — tôte 'ndesiertu!

Popórele conlocuitoére, unele ginti venite si primite la noi cu bratiile deschise, secli intregi au conspiratu asupr'a ne, ne-au degradatu in propriile nóstre patrie la sórtea de sclavi, ne-au despoiatu de tôte drepturile umane, ba chiaru prin legi si in fapta ne-au dechiaratu de morti si ingropati pentru totu deun'a; — nu e elementu giuru in pregiurulu nostru si in mediuloculu nostru, carele se se póta laudá, ca ni-a fostu amicu, ca ne-a crutiatu, ca n'a lucratu ori intrigatu secli intregi in contr'a nóstra; eerulu si pamentulu se pare ca s'au intovarasitu incontr'a-ne, — dar' — tôte 'ndesiertu!

(Va urmá.)

AUSTRIA INFERIORA. Vien'a 7 Noembre. Mari lovituri luá earasi comericiulu si industri'a capitalei si a catorva tienturi industrióse. Sunt aprópe doua luni, de candu foile publice impartasiesou mereu casuri de falimente unele mai mari de catu altele. Milióne s'au perdutu si periclitatu in tómu'a acésta. Mai alésu cateva fabrice de tortu si de tieseturi in bumbacu au trasu prin caderea loru pe multe mii de familii in nenorocire. Totu asemenea resultatu avù in parte si orbulu jocu in chartii de statu la bursa. Creditorii sunt siliti a face cu falitii invoielile cele mai desperate, buna óra cá pe la Bucuresoi, cá in Constantinopole séu in Atin'a. Nimeni nu póte prevedé finea acestei crise nóua. Alaltaieri eara isi mai dete cheile la tribunalu firm'a negutiatóresca de panure anume Leopoldu Gerber cu pasivu de 204.548 fl. v. a.

Deputatii parlamentulu imperialu au inceputu a sosi in capitala. Numai se se adune barbatesce, pentru-ca mari si grele trebi ii astépta. Si intru adeveru ori-cine ia in buna bagare de sama tóte acelea probleme gigantice, care isi astépta deslegarea loru dela senatulu imperialu si apoi face asemenare intre acestea si intre problemele dieteloru provinciale, apoi acestea i se voru para numai cá nisce locale de esericiu in art'a oratoria asupr'a unoru obiecte de tóte dilele. Din contra parlamentulu imperialu discutandu cestiuni precum sunt, bugetulu, datoriile, nouale imprumuturi, reform'a dariloru, calile ferate, armat'a, marin'a, comericiulu, resboiulu si pacea incheiata, conventiunea franco-italiana din 15 Sept. a. o., cu acésta in legaminte Itali'a, Veneti'a, Rom'a, revolt'a din Tirolu, starea Galitiei, Concordatulu, cestiunea ungara si inca alte cateva, dómne, ce mai campu largu de mediatu si de lucratu.

Cronica esterna.

ROMANIA. Bucuresci 5 Noembre. (Continuare). Intr'acestea consiliulu de statu lucra si pregatesce cu totuadinsulu mai multe proiecte de lege, pentru care ministerele respective ii dau materialulu. Intre acelea proiecte se renumera si revisiunea codiceloru si anume a celei civile si a celei generale, se intielege inse ca totu in spiritulu codicelui Napoleonu, carele trece de modelu in tóta Europ'a. Cateva capacitati eminente de legislatori inoa nu lipsesou. Acum inse in privinti'a aceloru proiecte vine intrebarrea, déca si acelea se voru ridica la putere de lege totu pe cale absolutistica, séu ca Domnulu va deschide o camera legislativa, carei le va si propune dupa tóte formele spre discussiune si aprobare. Dorinti'a ferbinte si sincera a toturoru amiciloru libertatii constitutionale este firesce acésta din urma, cá adica Domnulu se conchiame camer'a si totuodata se restitué libertatea presei, aparata numai de nerusinatulu desfreu prin legile penale corespunditóre; pentru-ca ceea ce sustienea mai deunadi „Bucinulu“, oumca libertatea presei ar' fi unu lucru de prisosu in Romani'a, este o sofisma alésa

fórte reu pentru timpurile si impregiurarile nóstre, care nu oumpanesce nimicu inaintea aceloru ce sciú fórte bine, ca s'au sguduitu si resturnatu tronuri fara asemenare mai multe in staturi lipsite de ori-ce publicitate, de catu in oele insestrate cu libertatea vorbirii si a scrierii, pentru-ca intrig'a si cabal'a, mintiun'a si perfidi'a si tóte conspiratiunile subversive crescu si se intarescu multu mai bine la intunericulu noptii de catu la lumin'a dilei. Deci regimulu nu are cauza a se gena neci de discussiunile viitórei adunari legislative si cu atatu mai pucinu de sgomotulu diurnaleloru, care si in cei siese ani din urma au fostu conduse mai totu de ómeni lipsiti de ori-ce auctoritate si influentia asupr'a publiculu, din cauza ca — a-fara de unulu doi — toti au fostu lipsiti de calitatile neaparat cerute pentru cá prin organele loru de publicitate se póta conduce séu tocma rapi cu sine pe o parte séu alt'a din natiune, ómeni séu nepregatiti pentru scopulu ce 'si propusesera, séu tocma necapaci de a 'si alege vreunu scopu óre-care; cativa gimnastisi, cativa autodidacti carii isi facuser'a o scóla in casa fara neci unu planu, fara neci unu metodu, ci eaca asia, intr'unu norocu, cá se ésa oriunde va esi. Unu gubernu intieleptu, dreptu si tare in locu de a se téme, mai vertosu va compatimi unoru pitici de clasa acestora. De alta parte se nu créda neci unu regimu si cu atatu mai pucinu celu romanescu, cumca de ar' avea macar' o miie de ochi si dóua mii de urechi, va fi vreodata in stare de a controla, urmari si pedepsi abusurile, supresiunile, ori-ce depredari ale venituriloru publice si tóte alunecarile functionariloru, fara confaptuirea publicitatii. Au mai cercat'o si altii, inse n'au reesitu.

Se intielege de sine, ca pre catu timpu publiculu nu are ocaziune de a 'si manifesta opiniunile si aspiratiunile sale, viét'a nóstra sociala inca se afla intr'unu felu de apathia paruta, in o stare discordata si cu totulu rezervata, in catu nu 'i prea poti gaci voi'a si nevoi'a, o stare acésta, care e tocma antites'a celei de mai nainte, pre candu parocsismulu friguriloru politice nutrite inadinsu prin camer'a oligarcha, cum si prin cate o mana straina nevediuata, se para ca ar' fi devenitu starea normala a tierii.

Voindu se atingemu ceva si de cris'a comerciala premitemu ca o facemu acésta cu acea convictiune, cumca cris'a de acum este multu mai periculósá si de catu cea din 1847 causata prin foculu celu cumplitu care prefacuse in censusie o parte mare a capitalei si adusesse la sapa de lemn pe unu numeru mare de negutiatori, cum si mai intinsa decatu cea dintre anii 1858 si 1859. Astadi adica concurgu cause mai multe si mai grele, prin care capitalurile se scadu, creditulu descresce si suferu, daraverele devinu impedeate si chiaru paralisate. In an. 1847 cei mai multi negutiatori pagubiti prin focu s'au indestulatu a cere dela casele si fabricele europene moratoriu*) de unulu séu multu doi ani, dupa care mai toti au platitu sume fórte mari pana la o para. In an. 1858 cris'a veni mai multu din afara pregatita cu doi ani mai nainte, in catu o multime de case negutiatoresci mari si mici avura timpu de a se reculege, a 'si lua mesuri de cumpatu, a se margini in daravere, a incassa pre oatu numai po-tea si a plati pe unde era datóre, eara statulu din partea s'a le intinse ajutoriu nu numai moralu, ci in catva si materialu. Estimpu este cu totulu altufelu. Cris'a din afara afla aici cris'a relative si mai mare locala oasata prin desfiintierea clacei, prin derangerea celoru carii se ingrasiá din unsórea monastiriloru inchinate si ne'inchinate si din domenele statulu, cum si prin lips'a cea mare in visteri'a cea desecata, care neci platile amplotiloru nu le póte numera regulatu, eara liferantii sunt siliti a sconta asia numitele Mandate si Bonuri (obligatiuni de bani) ale statulu pe la usurari (camatari) cu perderi de cate 12 pana in 18%. Scia-se adica, cumca in aceste tieri atatu o sama de proprietari de mosii, catu si domenele monastiriloru si ale statulu se dau pana acum in arenda si nu se ingrijescu de catra proprietari in regiile loru, pentru-ca acestora mai alesu in tier'a romanésca pana acum nu le placea a siedé pe la mosiile loru, ci séu in capitala, — séu incai in Craiov'a, séu — a-fara, in strainatate departata, pe unde 'si consuma veniturile. De aici urmá, oumca arendasii (mai vertosu greci si alti straini) facu in tierile romanesci o clasa nu numai numerosá de mai multe mii familii, ci si potinte, bogata, statatóre in legaminte familiare une ori si cu cele mai de frunte familii, eara cu ocapitalistii din orasie prin daravere de bani. Ei bine, clas'a arendasiloru soferi prin desfiintierea clacei o lovitura atatu de ame-

*) Prelungire, asteptare pentru plati.

tiat6re, in oatu ei nu 'i este cu potintia a se desmeteci si reculege. Dupa legea cea noua clac'a (robot'a anuala de 22 dile) inceta la s. Georgie 1865, din contra contractele arendasiloru incheiete cu proprietarii, ou monastirile si cu statulu au se incete numai la s. Georgie a. 1866. Inse de unde se platésca ei arend'a intréga, candu tocma si in timpul de faci'a an venitu in pusetiune de a plati pentru dile de lucru? Ei, dara totu arendasii mai sunt datori pe la capitalisti si la banc'a otomana cu sume f6rte mari, eara intr'aceea produsele din estimpu li se cauta f6rte reu.

Intr'aceea pentru-cá cititorii dv. se 'si póta face o idea atatu mai chiara despre starea de facia a crizei comerciale si agrarie de aici, carea de siguru ca va influentia si pe Transilvani'a, eara mai vertosu Brasiovulu, secuimea si marginele in mai multe privintie, trebuie se vorbimu in cifre autentice, pentru-cá se se védia ce inséмна comerciulu in tierile romanesi si cu catu intrece pe alu dv6stra. Deci spre esemplu: In tier'a romanésca propria disa pe o suprafacia de 1330 miluri patrate sunt 139.855 mosii particulare, 1145 mosii monastiresci ne'nchinata, 544 mosii séu domenuri inchinata la locurile sante, 165 ale altoru institute publice, 13 comunale, 53 ale statului. Din t6te acestea mosii 3.892 era in an. 1861 pe manile arendasiloru, eara partea cea mai mare e administrata de insii proprietarii séu de epistatii (deregatorii prefectii) loru. Acei 3892 arendasi avea se numere arenda anuala in sum'a totala: 2 mili6ne 375.509 galbini imperatesci. Acésta suma dela 1861 a mai crescutu, in catu ea se póte lua in sum'a rotunda de 2 mili6ne 400 mii galbini, séu preste 17 mili6ne fiorini v. a.

Se punemu acum, ca numai $\frac{1}{2}$ din acésta suma ar' lipsi din cerculatiune din acea cauza, ca arendasii ori n'au cerealii si vite din care se face bani, ori-ca n'au unde se le venda, prin urmare nu potu plati nici proprietariloru arend'a, neci creditoriloru ancaii interesele; atunoi confusiunea si cris'a in piatile comerciale trebuie se urmése firesce. Intr'aceea mai sunt si alte cause ale crizei si discreditului, (Va urmá).

— In Craiov'a ese la lumina unu nou diurnalu „Dunarea,” care descopere fara multa crutiare la facte neomen6se. — In Galati, cu via bucuria vedemu, ea a esitu la lumina unu diurnalu comunalu, comercialu si industrialu sub titlu „Mercuriu.” Va da Domnulu, cá si spiritulu de asociatiune spre diverse scopuri mari, d. e. spre propagarea culturi nationale fora restringeri, se reinvia in Romani'a, si atunoi credemu, ca nu vomu mai cadé in letargi'a vechiuriloru trecute! —

INSCIINTIARE. Adunanti'a generala a Reuniunii femeiloru romane din Brasiovu se va tiené si astadata amesuratu § 8 din statute in 19/7 Noembre 1864 in diu'a onomastica a M. S. imperatesci Elisabeta, patr6n'a Reuniunii. Deci sunt poffite t6te dle membre, care au platitu minimu anualu, a lua parte, cu atatu mai multe, ca la acésta se voru alege membrele comitetului pe 3 ani fiitori. Presidiu R. f. r.

Nrulu 29017 1864.

PUBLICATIUNE.

In lun'a lui Martiu se va face o intregire noua de armata, la care sunt chiamati toti tienerii nascuti in anii 1844, 1843, 1842, 1841 si 1840.

Diu'a, in care se va incepe conscrierea in comune pentru oblegatii de a militá, se va face pretutindené mai inainte cunoscuta de catra deregatoriile locali.

Acei tieneri dara, carii se afla in unele din acestea cinci clase, se se ingrijésca de tempuriu cá se se conscria in registrele comunale, ca-ci la din contr'a voru veni in periclu de a fi chiamati in anii urmatori si inrolati candu le va fi servitiulu militare cu multu mai ingreunatoriu.

Care cugeta ca are o pretensiune legale de eliberare se 'si procure inca de timpuriu documentele cerute, si se le inmanue in terminulu prefptu si eventualu se le intregésca dupa instructiunea data loru de catra judii tractuali, inspectorii, duloni si comisarii magistratuali, pentru-ca reclamatiunile defeptu6se si tardie nu se voru mai respectá.

Blanchetele tiparite prescrise pentru testimoniile si informatiunile parochiali despre familii se voru capatá dela judii tractuali indigeni, inspectorii, dulonii si comisarii magistratuali bucat'a cu 5 cr. v. a., carii totuodata sunt obligati a stá intru ajutoriu reclamantiloru spre asi instrúá dupa cerintie petitionile loru.

Si acei'a carii se tienu de a 2-a séu de un'a mai inalta din cele cinci clase prochiamate, si care presentanduse odata séu de mai multe

ori, s'au dechiaratu de liberi dupa lege s'au de neapti, séu implininduse numerulu contingentului s'au dimisu cá supernumerari, trebuie se'si repetiésca reclamatiunile pentru eliberare, séu se vina la asentare, ca-ci la din contra 'si voru pierde pretensiunile, se voru prinde si asentá, pentru-ca t6te eliberarile au val6re numai pe tempulu acelei intregire de armata pentru care s'au datu.

Dupa-ce consemnarile comunale s'au finitu si spre substernerea reclamatiuniloru si cereriloru de eliberare s'au afitu in locu publicu, seu s'au cetitu; e iertatu fia cui a cautá in ele si asi face redesiunile sale in contr'a, séu asi inaintá cererea de eliberare.

Déca acele acolo nu se voru considerá, le va poté asterne comisiunei miste de eliberare si de acolo a recurge in terminu de 14 dile la guvernulu regescu.

Acel'a care e chiamatu la asentare si fora de a se poté escusá de ajunsu nu se infaciosiadia, ba neci nu reclamédia, se va considerá si pedepsi cá fugariu, si care i va stá in ajutoriu, cá convinovat.

Acel'a care va prinde unu fugariu primesce dela statu 24 fl. v. a. carii inse se voru rebonificá din proprietatea obligatului de a militá s a compliciloru lui.

Care voliesce a se eliberá prin depunerea tacsei de 1200 fl. v. a. trebuie se incunoscintiedie deregatori'a asia de tempuriu, cá dupa resolutiunea priimita se póta solvi sum'a numita in cas'a perceptorale c. r. pana nu si au inceputu lucrarea comisiunea mista de eliberare in cerculu respectivu, cá asia se póta aratá comisiuneci certificatul dela casa.

Sabiiu in 15 Octobre 1864

2—3

Dela guvernulu regiu transilvanu.

Nr. 30781—1864.

CONCURSU.

La institutul politechnicu c. r. din Vien'a au devenitu vacante unu stipendiu de 210 fl. pe anu aplacidutu din fundulu comerciale ardelescu, — spre conferirea stipendiului acestuia se scrie prin acest'a concursu, cu acelu adausu, ca competitorii cererile loru bine documentate se substerna pana in 15 Decembre 1864 prin autoritatile competenti'a acestu guberniu accludiendu cereriloru sale si unu reversu, in puterea caruia se oblega, ca in casu ce ar' castiga acelu stipendiu dupa finiria cursului respectivu voru servi in Ardealu séu voru plati inde-reptu stipendiulu.

Sabiiu in 2 Noembre 1864.

2—3

Dela guvernulu regiu transilvanu.

Nr. 565—1864.

LICITATIUNE.

In 15 Noembre c. n., a. c. deminiatia la 9 óre, se va pertracta licitatie minuenta in cancelari'a institutului smintitiloru de minte Transilvanu in Sabiiu, pentru asigurarea lemneloru de focu pe tempulu de ierna a anului 1864-5, adeca circa 300 de stanjini de lemne tari, circa 100 maji de paie de patu, circa 1500 de punti de olei pentru lampe, circa 400 de punti de saponu si circa 500 de punti de luminari.

Viitorii a lifera de acestea articule au inca 'nainte de a se incepe licitatie a depone 5 percente cá siguritate de invoire.

Ofertele timbrate subscribe cu numele propriu, cuprindiat6re de locuintia, numele si caracterulu, apoi cu pretulu uoaninu in cifre si litere esprimatu pentru fiacare articlu, si cu declaratiune, ca se voru supone pré bine cunoscuteloru conditiuni de contractare, sunt a se asterne prevediute cu unu vadiumu de 10 procentu celu multu pana la 14 a lunei acesteia la 6 óre séra la directiunea institutului, pe care oferte inse, de din afara este apriatu a face cunoscutu, pentru care articule oferédia; pe ofertele ce voru ajunge mai tardiu si dupa terminulu defptu, nu se va luá neci o consideratiune, si totu de odata se observédia, ca ace-lora, cari voru asterne ofertu, nu le este iertatu a licita si verbalu.

Conditiiunile de licitatie se potu vedé in órele destiosse pentru servitiu in cancelari'a institutului.

Directiunea institutului smintitiloru de minte Transilvanu. —

Sabiiu in 2 Noembre 1864.

3—3

Cursurile la bursa in 11. Noembre 1864 sta asia :

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 54 cr. v.
Augsburg	—	—	116 „ — „
London	—	—	116 „ 35 „
Imprumutulu nationalu	—	—	80 „ 50 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	71 „ 35 „
Actiile bancului	—	—	783 „ — „
„ creditului	—	—	179 „ — „

Obligatii desarcinarii pamentului in 7. Noembre 1864 :
Bani 71.65 — Marfa 72.15